

Rijksoverheid

De energietransitie versnellen met behulp van Mariene energie

Op dit moment ontwikkelt de Rijksoverheid het Nationaal Water Programma 2022-2027 (NWP), dat de hoofdlijnen bevat van het waterbeleid en de uitvoering daarvan. Hoe zien we de inhoud van het NWP terug in de praktijk? Met een reeks verhalen brengen we de verschillende thema's van het NWP tot leven met concrete en inspirerende voorbeelden. Dit is nummer 6 over de energie uit water, onder meer op de Noordzee.

Nederland zou meer moeten inzetten op het opwekken van mariene energie. Dat vindt Britta Schaffmeister, CEO van het Dutch Marine Energy Centre (DMEC). De mogelijkheid van energiewinning uit water moet terugkomen in de verschillende beleidsplannen over water. Want, vindt zij: ‘Mariene energie is dé manier om de energietransitie te versnellen.’

Nederland is een klein land met beperkte ruimte, maar grote doelstellingen om te verduurzamen. Het behalen van onze doelstellingen is een grote uitdaging. Hiervoor zijn concepten nodig die geen extra ruimte in beslag nemen, maar wel beter zijn voor mens, dier, milieu en natuur. ‘De overheid zet nu veel in op wind- en zonne-energie’, constateert Schaffmeister. ‘Maar dat is te weersafhankelijk: als de zon niet schijnt of als het even niet waait, is je leveringszekerheid meteen minder.’ Met DMEC pleit zij voor meer inzet van mariene energie: technieken waarbij energie wordt opgewekt uit water. ‘Dat is vrijwel altijd voorhanden. Door het toe te passen, dek je het risico van weersafhankelijkheid af. Ik hoop dat water als duurzame energiebron de komende jaren meer erkenning krijgt en dat we de energietransitie zien versnellen, door de inzet van mariene energie-oplossingen.’

Vele manieren voor opwekken energie uit water

Mariene energie is de verzamelnaam van technieken waarmee energie wordt gewonnen uit onze oceanen, zeeën en rivieren. Mariene energie kan worden opgewekt uit getijden (eb en vloed), golven, zoet/zout water verschillen en temperatuurverschillen in de oceaan. ‘Wij stimuleren onderzoek naar die manieren zodat toepassing er sneller van komt. Dus hoe kun je dijken en dammen gebruiken om duurzame energie op te wekken, zonder een hele nieuwe infrastructuur te moeten bouwen? Dat is waar DMEC op inzet.’

‘Zo is er een pilot waarbij installaties zijn geplaatst op de Afsluitdijk, die energie moeten opwekken uit het verschil in zoutconcentratie tussen zout en zoet water. Ook in de Oosterscheldekering is een pilot, met energieopwekking uit eb en vloed stroming via getijdenturbines. En in de nabije toekomst wordt de nu afgesloten Brouwersdam in Zeeland geopend, waardoor de getijden terugkeren en je uit die stroming elektriciteit kunt opwekken.’

DMEC is spin in het web

Opties genoeg dus in Nederland om energie op te wekken uit water, vindt Schaffmeister. Aan DMEC de taak om technologische oplossingen die bij deze manieren van energieopwekking van pas komen, versneld op de markt te krijgen. Schaffmeister: ‘Wij zijn de partij die alles in het werk stelt

om de business cases met betrekking tot mariene energie te kunnen uitrollen. Daarvoor is een overheid nodig die nieuwe manieren van duurzame energiewinning omarmt. Maar ook techniekontwikkelaars die je plan kunnen uitvoeren. Investeerders die in een innovatie geloven en eraan bijdragen dat je het kunt financieren. En een eindgebruiker die een technologie gaat toepassen.’ DMEC is de spin in het web die deze partijen bij elkaar brengt. Zij zorgt ervoor dat deze contacten uiteindelijk leiden tot oplossingen op basis van mariene energie. Dat gebeurt onder meer via de Marine Energy Community (met daarin meer dan 50 organisaties) en de Community of Practice Noordzee, een netwerk van ondernemers, onderzoeksinstituten, maatschappelijke organisaties, overheden en topsectoren. Zij delen het doel om energie, natuur en voedsel op de Noordzee te versterken en een duurzame blauwe economie te stimuleren. Hierbij waken ze voor de balans tussen nieuwe activiteiten en de natuurwaarden.

Meervoudig ruimtegebruik op Noordzee

Een groot thema binnen de overheid met betrekking tot windmolenparken, is meervoudig ruimtegebruik op de Noordzee. ‘Wij zouden willen dat in plaats van offshore windparken, er offshore energieparken komen, waar op meerdere manieren energie wordt opgewekt’, zegt Schaffmeister. ‘Je kunt bijvoorbeeld in de ruimte tussen windmolens drijvende zonnepanelen of golfgeneratoren plaatsen. Als je minder vierkante meters nodig hebt om duurzame energie op te wekken (en de CO₂-uitstoot te verminderen), houd je ruimte over voor andere belangrijke zaken zoals natuur, visserij en ecologie. Ik ben van huis uit mariene bioloog dus zet me daar graag voor in. DMEC initieert projecten waarmee we willen aantonen wat dit meervoudig gebruik oplevert, kost en wat de impact is op natuur.’

Meenemen in beleidsstukken

Het hoofddoel van DMEC is om de energietransitie te versnellen. Samen met een divers palet aan partijen, waaronder de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE), het Netherlands Water Partnership (NWP) en de Industriële Raad voor de Offshore Energie Industrie (IRO), wisselt DMEC kennis uit tussen al die verschillende die partijen die moeten bijdragen aan het opwekken van duurzame energie.

Een grote rol ligt volgens Schaffmeister zeker bij de overheid. ‘De energietransitie raakt ons allemaal en zou integraal moeten worden meegenomen in de stukken. Duurzame mariene energie kan alleen bijdragen aan de energietransitie, als dat in al die verschillende beleidsstukken over water, zoals het Deltaprogramma, Programma Noordzee, Nationaal Water Programma, wordt meegenomen. Pas dan kun je het ook uitwerken.’ Daarnaast wijst zij ook op kansen in Europees verband. ‘Europa heeft net een doelstelling geformuleerd voor mariene energie: 100 megawatt door alle lidstaten samen in 2025. Daar wordt een hoop Europees geld tegenaan gezet. Vanuit Nederland kunnen we 30 megawatt van deze doelstelling realiseren. Als je daar scherp op bent,

kan je je eigen transitie financieren met Europees geld. Kijk dus verder dan je eigen budgetten, zou ik de overheid willen adviseren.'

In ons DNA

Lokale opwek en lokaalgebruik is natuurlijk het meest duurzaam. Maar hardop dagdromend zou Schaffmeister Nederland waterland ook graag met een nieuw exportproduct de grens over zien gaan. 'Zodat de BV Nederland er een nieuwe bedrijfstak bij heeft. Door een derde van die Europese doelstelling van 100 megawatt aan mariene energie in Nederland te realiseren, wordt hiervoor een stevige basis gelegd. DMEC zet zich er dan ook voor in om de verschillende partijen bijeen te brengen om deze projecten van de grond te krijgen.'

